

**ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ГРАБОВЕЦЬКОГО.
ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
“ДРУГІ ГРАБОВЕЦЬКІ ІСТОРИЧНІ ЧИТАННЯ”**

Ігор РАЙКІВСЬКИЙ

*Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
кафедра історії України і методики викладання історії
вул. Шевченка 57, 76018, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: i.raj@ukr.net*

Андрій КОРОЛЬКО

*Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
кафедра історії України і методики викладання історії
вул. Шевченка 57, 76018, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: korolko_andr@ukr.net
DOI gal.31.212-215*

4 грудня у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” відбулася Всеукраїнська наукова конференція “Другі Грабовецькі історичні читання” з нагоди 90-річчя з дня народження академіка АН Вищої школи України Володимира Грабовецького. Її організаторами виступили кафедра історії України і методики викладання історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин, Івано-Франківська обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Івано-Франківський історико-меморіальний музей Олексія Довбуша, Івано-Франківський обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді.

Участь у проведенні заходу взяли ректор університету, доктор політичних наук, професор Ігор Цепенда, доктор історичних наук, професор, перший заступник голови Національної спілки краєзнавців України Руслана Маньковська, заступник декана Факультету історії, політології і міжнародних відносин, доцент Михайло Сигидин, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України і методики викладання історії Ігор Райківський, доктор філософії, кандидат педагогічних наук, голова Івано-Франківської обласної організації Націо-

нальної спілки краєзнавців України Михайло Косило, кандидат державного управління, голова Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Василь Тимків, викладачі та студенти університету, науковці і краєзнавці з різних міст України, колеги та друзі академіка Володимира Грабовецького.

“Це добра традиція, яка є в стінах нашого університету, коли учні шанують своїх вчителів”, – зазначив ректор Ігор Цепенда під час відкриття конференції. Він назвав В. Грабовецького “одним із небагатьох українських істориків, які творили в період тоталітаризму”, розуміючи, що “потрібно формувати фундамент і треба йти до джерел”. У першу чергу, професор звертав свою увагу на потребу дослідження історії України, історичного краєзнавства, місць, де ми народилися і живемо, “малої батьківщини”. Цю ідею він втілював у життя упродовж багатолітньої наукової діяльності, від своєї першої публікації в 1953 р. і до останніх днів, понад 60 років.

Професор, перший заступник голови Національної спілки краєзнавців України Руслана Маньковська наголосила, що ім'я В. Грабовецького займає гідне місце в когорті визначних вчених і краєзнавців України. Вона зачитала привітання голови Національної спілки краєзнавців України, доктора історичних наук, професора Олександра Ресента учасникам конференції. У ньому, зокрема, наголошувалося: “У цей непростий для нашої держави час важливо не забувати тих людей, все життя яких було наповнено діяльністю, спрямованою на виявлення, збереження та розвиток духовних і культурних скарбів українського народу, вивчення тих сторінок нашої історії, які вкотре підтверджують самодостатність та життєствердність української нації. Краєзнавча спільнота підтримує ініціативи щодо проведення подібних наукових заходів і сподіваюся, що ще не один раз науковці і громадськість Прикарпаття та інших регіонів України зберуться для вшанування пам'яті академіка Володимира Грабовецького, узагальнення джерелознавчих та історіографічних здобутків його історико-краєзнавчої, музейної роботи”.

Заступник декана Факультету історії, політології і міжнародних відносин Михайло Сигидин підкреслив значний вклад В.Грабовецького в дослідження історії України. На рахунок вченого понад тисячі публікацій, з них десятки ґрунтовних монографій з історії середньовіччя і нового часу, багатолітньої визвольної боротьби українського народу, а його улюбленою темою

стало опришківство, легендарна постать Олекси Довбуша. Голова Івано-Франківської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Михайло Косило наголосив про важливість проведення такого наукового форуму, бо В. Грабовецький був біля витоків створення обласної краєзнавчої організації, її довголітнім почесним головою, підтримував краєзнавчий рух в Івано-Франківській області. Нині працю вченого продовжують його учні.

Професор, завідувач кафедри історії України і методики викладання історії Ігор Райківський зауважив, що діяльність В. Грабовецького була багатогранною, він не був класичним, “кабінетним” вченим, а писав науково-популярні праці, активно займався громадською, культурно-просвітницькою діяльністю, що сприяла патріотичному вихованню. Кожного, хто ближче знав Володимира Васильовича, вражала його величезна працездатність, за принципом, “ні дня без рядка” (“nulla dies sine linea”). Ігор Райківський зачитав привітання учасникам конференції від сина В.Грабовецького Богдана Грабовецького, що нині проживає в м. Торонто (Канада). Голова Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури Василь Тимків у вступному слові вказав на важливість праці В. Грабовецького в організації пам’яткоохоронної роботи на Прикарпатті.

У рамках програми конференції відбулося пленарне засідання і робота секцій, на яких виступило понад 30 учасників. Під час проведення заходу учасники мали змогу переглянути виставку праць професора В.Грабовецького. Перед початком пленарного засідання від організаторів та учасників конференції була сформована невелика делегація у складі викладачів і студентів, щоб поставити кошик квітів на могилі В. Грабовецького в Дем’яновому лазу біля Івано-Франківська. На пленарному засіданні було виголошено чотири доповіді про життєвий шлях, наукову і громадську діяльність професора В. Грабовецького.

У першому виступі заступник декана Факультету історії, політології і міжнародних відносин, доцент кафедри історії України і методики викладання історії Михайло Сигидин висвітлив проблеми ранньомодерної історії України в творчій спадщині В. Грабовецького. Доповідач з м. Луцьк, учень В. Грабовецького, кандидат історичних наук, доцент кафедри нової

та новітньої історії України Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки Володимир Пришляк проаналізував науковий доробок видатного прикарпатського вченого в дослідженні однієї з найбільш яскравих сторінок гайдамацького руху в Україні – Коліївщини 1768 р.

Виступ доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України і методики викладання історії Ігоря Райківського був присвячений характеристиці матеріалів особового походження з приватної колекції В. Грабовецького. За свого життя Володимир Васильович дбайливо ставився до збереження домашнього архіву, особисто передав більшість матеріалів у фонди відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника та в Державний архів Івано-Франківської області. Крім того, від Богдана Грабовецького нещодавно надійшла невелика частина матеріалів з особистого архіву професора, що залишилася після його смерті, в музей кафедри історії України Прикарпатського університету, заснований В. Грабовецьким.

Виступ кандидата історичних наук, доцента кафедри історії України і методики викладання історії Андрія Королька був присвячений аналізу листування В. Грабовецького з відомими українськими і діаспорними істориками радянської доби. Науковець наголосив, що В. Грабовецький в різний час листувався з кількома десятками відомих постатей на ниві української науки і культури, серед його кореспондентів були історики, письменники, літературознавці, художники, археологи, краєзнавці, музейники з різних міст України та з-за кордону, в т. ч. О. Апанович, Г. Гербільський, В. Голобуцький, Іван та Олександр Гуржії, В. Дядиченко, Я. Ісаєвич, М. Ковальський, М. Марченко, М. Мушинка, П. Толочко та ін. Спілкування в “лещатах радянської цензури” мало певні особливості. Якщо російський царизм силами імперських чиновників пильно стежив, “як НЕ писати”, то радянська цензура модифікувала цю концепцію в більш категоричну формулу – “ЯК писати”.

У ході конференції відбулися три секційні засідання: “Володимир Грабовецький як науковець і громадський діяч”; “Культурно-освітнє товариство “Просвіта” в суспільному житті України (До 150-річчя від часу заснування)”; “Краєзнавство і музейна справа в Україні: історія і сучасний стан”. Серед доповідачів на секційних засіданнях були не лише викладачі і науковці Прикарпатського університету, а й Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Івано-Франківського національного медичного університету та деяких інших вищих навчальних закладів на Прикарпатті, співробітники Історико-меморіального музею Олекси Довбуша (м. Івано-Франківськ), Історико-краєзнавчого музею Олекси Довбуша (смт Печеніжин Коломийського району), Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка, Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського тощо.

Концепція Грабовецьких історичних читань передбачає проведення кількох секційних засідань, поряд з секцією, що присвячена вивченню наукової і громадської діяльності В. Грабовецького, традиційно планується ще дві: одна з секцій охоплює тематику розвитку краєзнавства і музейної справи в минулому і сучасності, а друга – відзначення актуальної історичної події в національному житті України в той рік, коли відбувається конференція. У рамках Других Грабовецьких читань була організована робота секції до 150-річчя від часу заснування “Просвіти”. За результатами роботи конференції планується вихід збірника матеріалів наукового форуму, ряд статей, виголошених учасниками конференції, буде опубліковано у фаховому часописі “Галичина”.